

Uppföljning Stockholms stads miljöprogram 2020-2023 Tertial 1 2021 för Exploateringsnämnden

Innehållsförteckning

Etappmålsredovisning med indikatorutfall 2020-2023.....	3
4. Ett resurssmart Stockholm.....	3
4.3 En ökad resurseffektivitet i samband med byggprocessen.....	3

Etappmålsredovisning med indikatorutfall 2020-2023

4. Ett resurssmart Stockholm

Miljöprogram - Etappmål:

4.3 En ökad resurseffektivitet i samband med byggprocessen

 Målet bedöms helt uppfyllas under programperioden

Analys 2021

Analys

Exploateringskontorets samlade bedömning om målet uppnås

Exploateringskontoret bedömer att förutsättningarna för återanvändning av schaktmassor och andra material inom byggprocessen har ökat genom de åtgärder som genomförts under året. Handlingsplaner och riktlinjer som tagits fram kommer, om de tillämpas fullt ut, att göra skillnad och driva på för en cirkulär ekonomi. Staden har påbörjat omställning till cirkulära flöden, men det finns såväl interna som externa hinder för att sluta kretsloppen. Tids- och platsbrist vid genomförande kan exempelvis utgöra hinder för återanvändning av schaktmassor. Genom att lyfta resurseffektivitet i tidiga skeden kan några av de interna hindren övervinnas. Dock kvarstår externa hinder såsom att nuvarande regleringar inte är framtagna för att stödja cirkularitet. Ett fortsatt arbete för att avgifta materialflödena är en förutsättning för att sluta kretsloppen.

Bedömning om etappmålet bör skärpas eller på annat sätt revideras

En tydligare definition av etappmålet skulle behövas för att bedöma om intentionen uppfylls. En eller flera indikatorer skulle behövas för att bedöma utvecklingen av måluppfyllnaden under programperioden.

Vad olika nämnder rapporterat att de gjort för att uppnå delmålet (en sammanfattning)

Under ledning av miljö- och hälsoskyddsnämnden har flera nämnder och bolagsstyrelser deltagit i arbetet med att ta fram en handlingsplan för cirkulärt byggande med fokus på byggavfall. Handlingsplanen förväntas antas av berörda nämnder och bolagsstyrelser under 2021. I hållbarhetsprofilområdet Norra Djurgårdsstaden har krav på minskat byggavfall ställts i samband med markanvisning.

Exploateringskontoret har påbörjat genomförandet av handlingsplanen för masshantering. Syftet med handlingsplanen är att öka möjligheterna till en resurseffektiv masshantering som leder till ekonomiska besparingar, minskat slitage på stadens vägar, minskade utsläpp av växthusgaser och förbättrad framkomlighet. Sedan ett par år finns ett center för masslogistik etablerat i Norra Djurgårdsstaden. Det möjliggör att överskottsmassor som uppstår i ett projekt kan återanvändas i ett annat. I stadsdelen har också in situ-behandling av förorenad mark utvärderats. Metoden innebär att föroreningar behandlas i marken och saneringsschakt kan undvikas.

Fastighetsnämnden har ställt krav på avfallshantering i byggprojekt och i den framtida driften. Genomförandet har säkerställts i projektanpassade miljöprogram och detaljerade mål- och

kravdokument. Avfallsstatistik har samlats in från större projekt och analys av vilka andelar som gått till material- eller energiåtervinning respektive deponi har gjorts. Tillsammans med idrottsnämnden har en plan för återanvändning av begagnat konstgräs från elitfotbollsplaner på befintliga grusplaner tagits fram.

Trafiknämnden har inom ramen för Digital Demo sett över hur krav kan ställas för ökad återvinning av schaktmassor. Ett arbete för att sortera och återanvända gatstenar som ligger på de kommunaltekniska ytorna har initierats.

Stockholm Vatten och Avfall har fortsatt utveckla ett insamlingssystem för bygg- och rivningsavfall. Fokus har varit på insamling av material för att bygga Återbruket i Skärholmen och att identifiera vilka material som lämpar sig för återbruk. En digital tjänst har utvecklats, webbportalen Returfynd, dit kunder kan vända sig för att hitta återanvändbart material. Bolaget har också deltagit i ett Vinnovafinansierat projekt för att öka återbruk av bygg- och rivningsavfall från kommuninvånare. För att minska resursanvändningen ställs höga krav på ledningsmaterialets livslängd och fyllnadsmassor återanvänds där så är möjligt. Utbildning i systemet byggvarubedömningen har fortsatt under året.

De byggande bolagen har tagit fram gemensamma riktlinjer för hantering av avfall vid bygg- och rivningsprojekt. Riktlinjerna har arbetats in i upphandlingskraven.

Stockholm Globe Arena Fastigheter har sett över möjligheten till materialåtervinning vid underhållsarbeten. Armaturer för evenemangsljus och fyllnadsmassor har återanvänts.

Status	Indikator	Enhet	Årsmål 2020	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Stockholm Vatten och Avfall	100 %	100 %			
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Micasa Fastigheter i Stockholm AB	100 %	100 %			
	Andel större projekt (nyproduktion samt ombyggnation som kräver evakuering) med projektspecifikt miljöprogram	Fastighetsnämnden	100 %	100 %			

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
	Beställa åtgärder för att tillgängliggöra skolornas publika lokaler.		Utbildningsnämnden

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
Analys VB 2020			
Projektet att tillgängliggöra skolornas publika lokaler, HIN-projektet, återupptogs under 2020 efter att SISAB upphandlat entreprenörer. Bland annat färdigställdes arbetet med nya hissar i tre skolor under hösten 2020. Ombyggnation pågår under 2020-2021 på ytterligare tio skolor i HIN-projektets etapp tre.			
✓	Bolaget kommer arbeta in stadens styrande dokument i interna planer och program.		Stockholmshem
Analys VB 2020			
Stadens styrande dokument ligger som grund för bolagets affärsplan med tillhörande taktiska och operativa planer. Därutöver pågår ett arbete med att minska antalet bolagsinterna policys där det finns befintliga motsvarigheter i staden.			
✓	Bostadsbolagen utreder gemensamt förutsättningarna		Familjebostäder
Analys VB 2020			
Bolagen följer i samtliga investeringsbeslut marknadsmässiga avkastningskrav för att säkerställa att inte fattade beslut strider mot Allbolagens regler om affärsmässiga principer och värdeöverföring till ägaren. Avseende miljöinvesteringar gäller samma regelverk vilket bolaget har följt.			
🔄	Byggnation av begravningsplats på Järva friområde		Kyrkogårdsnämnden
✓	Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden arbeta fram och börja tillämpa skärpta klimatkrav i upphandling av transporter och entreprenader.		Kommunfullmäktige
✓	Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden arbeta fram och börja tillämpa skärpta klimatkrav i upphandling av transporter och entreprenader.		Trafiknämnden
Analys VB 2020			
Trafikkontoret tillämpar de gemensamma miljökrav som har tagits fram i samarbete med Trafikverket, Göteborg och Malmö i samtliga upphandlingar. Tillsammans med exploateringskontoret har skärpta krav arbetats fram för lätta fordon och handarbetsmaskiner. Dessa krav har börjat föras in i kontorets driftsupphandlingar. Avsikten är att de på sikt även ska arbetas in i övriga upphandlingar. Kontoret arbetar med stegvis skärpta krav för att ge marknaden möjlighet att anpassa sig.			
🔄	Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden och AB Stockholm Vatten och Avfall initiera ett projekt för återvinning eller återanvändning av byggavfall		Stockholm Vatten och Avfall
🔄	Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall initiera ett projekt för återvinning eller -användning av byggavfall		Exploateringsnämnden
Analys VB 2020			
Aktiviteten överlappar i hög grad med arbetet att ta fram en handlingsplan för ett cirkulärt byggande. En av åtgärderna i handlingsplan för cirkulärt byggande innebär att exploateringsnämnden ska initiera ett projekt som innebär att till 2023 utreda ytterligare möjligheter för återvinning eller återanvändning av byggavfall i samband med anläggningsentreprenader. Mängden byggavfall från flera av stadens anläggningsprojekt kommer att mätas för att öka kunskapen om problemets omfattning. Med utgångspunkt i detta kan därefter en utredning genomföras och en projektplan kommer att tas fram i början av 2021.			
✓	Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall initiera ett projekt för återvinning eller -användning av byggavfall		Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
✓	Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda förutsättningarna för fossilfria byggarbetsplatser		Miljö- och hälsoskyddsnämnden
✓	Fortsatt arbete med att vid nybyggnation och ombyggnad välja uppvärmningsmetod i enlighet med projekteringsanvisningarna.		Stockholmshem
Analys VB 2020 Ingår i ordinarie rutiner			
!	Fortsatt arbete med nyproduktion i trä i enlighet med taktiska planer.		Stockholmshem
Analys VB 2020 Samarbete pågår med systerbolagen att utreda olika byggtekniska frågor till exempel ljud, brand, energi etc. Interna seminarium har genomförts med olika specialister och entreprenörer med erfarenhet av trähusbyggande. Sammanställning av erfarenheter enligt ovan beräknas färdigställas under Q1 2021. Erfarenheter från genomförda trähusprojekt, Bottenstocken samt Hagsätravägen, sammanställs preliminärt under Q2 2021.			
✓	Fortsatt utveckling av insamlingssystem för bygg- och rivningsavfall		Stockholm Vatten och Avfall
Analys VB 2020 Arbetet med att utveckla insamlingssystem för bygg- och rivningsavfall har pågått under året och främst fokuserats på insamling av material till byggnationen av Återbruket i Skärholmen men också på att hitta vilka typer av material som lämpar sig för återbruk. En digital tjänst har utvecklats, webbportalen Returfynd, dit kunder kan vända sig för att hitta återanvändbart material. Bolaget har också deltagit i ett Vinnova-projekt där man tittat på hur man ska kunna utöka återbruk av bygg- och rivningsavfall från kommuninvånare.			
!	Fortsatt arbete med energieffektiviserande åtgärder enligt projekteringsanvisningarna samt de taktiska planerna.		Stockholmshem
Analys VB 2020 Vi har under 2020 förberett uppdatering av våra projekteringsanvisningar med tydligare riktlinjer för energiberäkningar och inkluderat mall för mätplan som ska tas fram i samband med nyproduktionsprojekt. Vårt nya plusenergihus Backåkra har efter ett års uppföljning visat att även uppmätta värden ger plusenergihus (på årsbasis). Planerade energieffektiviseringsåtgärder vid ombyggnad och i befintligt bestånd som utförs i lägenheter har fått pausas på grund av smittorisk (till exempel fönsterbyte, injustering ventilation, injustering värme, adaptiv styrning med inomhustemperaturgivare).			
✓	Förvaltningen bevakar det nya miljöprogrammet. Aktiviteter och arbetssätt som möter programmets målsättningar säkerställs inom samtliga verksamheter.		Skärholmens stadsdelsnämnd
✓	Förvaltningen ska implementera stadens miljöprogram 2020-2023 samt klimathandlingsplan 2020-2023.		Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
✓	Förvaltningen ska säkerställa att Stockholms stads miljö- och klimatkrav finns med i upphandlingar som genomförs.		Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
✓	Förvaltningen ska upprätta en lokal miljö- och klimathandlingsplan utifrån stadens Miljöprogram och Klimathandlingsplan		Bromma stadsdelsnämnd
✓	Förvaltningen ska, utifrån stadens miljöprogram 2020-2023 och klimathandlingsplan 2020-2023, formulera en miljö- och klimathandlingsplan för verksamheten.		Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
✓	Förvaltningen tillsätter en miljö- och klimatsamordnare.		Skärholmens stadsdelsnämnd
✓	Gemensamma riktlinjer för hantering av byggavfall		Familjebostäder
Analys VB 2020 Gemensamma riktlinjer har tagits fram för stadens byggande bolag och ligger i bolagets upphandlingskrav. Kravet följs upp i bolagets miljö- och energiplan för byggproduktionen			
❗	Materialåtervinning		Stockholm Globe Arena Fastigheter
Analys VB 2020 Bolaget har identifierat främst våra byggåtgärder som ett område där återvinning kan ske än mer systematiskt än idag. Under 2020 har Bolaget genomfört en rad underhållsåtgärder i våra byggnader. Varje åtgärd (projekt) har till uppgift att bedöma om materialåtervinning kan ske. Bland åtgärder som hanterar materialåtervinning 2020 kan nämnas armaturer för evenemangsljus samt fyllnadsmassor för ombyggnation foajégolv samt toaletter.			
✓	Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och exploateringsnämnden ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall		Stockholm Vatten och Avfall
✓	Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholm vatten och avfall och exploateringsnämnden ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall		Exploateringsnämnden
Analys VB 2020 Exploateringskontoret har deltagit i arbetet med handlingsplanen för ett cirkulärt byggande – med fokus på minskat byggavfall. Ett förslag till handlingsplan blev klart inför årsskiftet för vidare politisk behandling. I handlingsplanen föreslås åtgärder som ska genomföras under perioden 2021-2024. Det handlar i första hand om åtgärder för ökad cirkularitet och minskat byggavfall från byggnader och handlingsplanen innehåller även åtgärder för minskat anläggningsavfall. En av åtgärderna i handlingsplanen kommer innebära att ett projekt ska initieras för återvinning och återanvändning av byggavfall från anläggningsentreprenader.			
✓	Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholm vatten och avfall och exploateringsnämnden ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall		Miljö- och hälsoskyddsnämnden
✓	Mäta och systematisera uppföljning av andel deponiavfall av totalt byggavfall på avslutade projekt		Fastighetsnämnden
🔄	Planering och byggnation av en ceremonilokal på Strandkyrkogården		Kyrkogårdsnämnden
✓	Samordna bolagets alla verksamheter för miljöprogrammets införande.		Familjebostäder
Analys VB 2020 Aktiviteter för 2020 klara, remisshantering avslutas 27 januari 2020			
✓	SISAB kommer att implementera och utvärdera skärpta avfallskrav för bolagets bygg- och rivningsprojekt. SISAB kommer implementera och utvärdera skärpta avfallskrav för våra bygg- och rivningsprojekt. Under 2020 som en del av stadens miljöprogram så deltar SISAB i arbetet att ta fram en Handlingsplan för minskat bygg- och rivningsavfall i Stockholm som leds av Miljöförvaltningen.		SISAB
Analys VB 2020 Implementering klar, inget projekt har ännu kommit till skedet att följa de nya kraven.			

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
✓	Ställa krav på fossilfrihet avseende fordon, transporter och arbetsmaskiner, vid lokalinhyrningar samt vid inköp och upphandling		Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
✓	Ta fram ett ramverk för hållbarhetskrav vid upphandling		Stockholm Vatten och Avfall
Analys VB 2020 Under året har ett övergripande ramverk tagits fram med olika steg för att säkerställa hållbar upphandling. Ramverket blir utgångspunkt till utveckling av stöd och verktyg för att ställa och följa upp hållbarhetskrav och kriterier vid upphandling. Nästa steg är att tydliggöra ansvarsroller för t ex analys och kravställning. Ramverket kommer att kommuniceras i ett senare läge tillsammans med stöd och verktyg.			
✓	Trafiknämnden ska inom ramen för samarbetet inom Digital Demo Stockholm utreda om schakt- och återfyllnadsmassor inom staden kan saneras och samplaneras i syfte att minska transporter och förbättra miljön		Trafiknämnden
Analys VB 2020 En utredning har gjorts under hösten för att titta på hur kontoret kan ställa krav på återvinning av schaktmassor i projekt. Kontoret har även tagit fram förslag på ytterligare åtgärder som kan förbättra transporter kopplat till masshantering. De åtgärder som föreslås kommer antingen att testas i kontorets projekt eller utgöra underlag för ansökningar om extern finansiering. Arbetet ska förankras med exploateringskontoret.			
❗	Utifrån utvärdering av projekt Backåkra, revidera strategin för att söka markanvisningar med plusernergihus.		Stockholmshem
Analys VB 2020 Utvärderingen av Backåkra har delvis utförts men på grund av av varm vinter 2019/2020 kommer kompletterande utvärdering utföras under höst/vinter 2020/2021, därefter kommer strategin eventuellt justeras beroende på utfall av utvärderingen.			
✓	Utomhusgym iordningställs inom parkleken Gulsippan samt vid Maltesholmsbadet.		Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
🏗️	Utse två projekt som ska certifieras enligt miljöbyggnad, ett nybyggnad och ett ombyggnad.		Svenska Bostäder
Analys VB 2020 Två byggnader har verifierats och slutcertifierats i kv. Björnlandet under sommaren, ytterligare en byggnad, Triglyfen i Hässelby har verifierats och certifierats under hösten. Nybyggnadsprojektet Kärrtorp IP föreslås certifieras framöver, något lämpligt ombyggnadsprojekt bedöms inte finnas i nuläget.			
✓	Vid om- eller utbyggnad av förskolor ställer förvaltningen krav på att fastighetsägare projekterar utifrån krav på motsvarande Miljöbyggnad. Förvaltningen beaktar att förskolegårdar är stora och attraktivt utformade med naturmaterial och en ändamålsenlig fördelning mellan gröna- och hårdgjorda ytor för att utgöra en inbjudande miljö för pedagogik, vistelse och lek.		Skärholmens stadsdelsnämnd